

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Rei Christianae Apvd Iaponios Commentarivs

Trigault, Nicolas

Avgvstae Vindelicoꝝ, 1615

De sedibus Nangasaquiensi Collegio attributis. Capvt VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68745](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68745)

Pronus in sanguinem Tyrannus, Firandi etiam furere meditabatur, nisi quod iam senior, è gentis more, Nepoti suo Regni habenas moderandas cessisset, satis habuisset, si eum admoneret, vti de Christianis àcrius inquiri præciperet. Verum Nepos Miciz, sanctissimæ matronæ adhuc viuentis filius, Matris Religionem lenius tractat, maximè quod non nesciat se infantem baptizatum. ergo auo ita respondit, vt neque eum offenderet, nec in Neophytos baccharetur; atque ita tandem hæc procella conquieuit.

*De sedibus Nangasaquiensi
Collegio attributis.*

CAPVT VII.

Nangasaquiensi Collegio sex nostrorum sedes intra vicinum agrum constitutæ, ab eius Collegij Rectore dependent, harum hæc sunt nomina Isafaij, Fucafori, Conga, Vracami, Vehime Fudoyama. quanquam anno huius triennij primo & vltimo, Congam inuenio defuisse, vltimo tamen Kiozoi, socijs è nostris vnus, constituto domicilio confedit. in his locis è nostris minimùm sex; summùm, nouem confedere, præter alios plures, rei Christianæ ex more, ministros. Adulti hoc triennio eluti supra sexcentos, nam plerique sunt Christiani.

1609. In Ecclesias ab his sedibus nonnullas, à quibus Toparcharum vitio Euangelij præcones arcentur, nostri captata occasione, quàm occultissimè excurrerunt. Et quidem eommodè incidit huiusmodi visitatio in id tempus, quod proximæ persecutioni imminebat, in loco cui Caratzu nomen est, cuius fortasse præsidij è Diuina benignitate confirmati, ita se gesserunt, vt Tyrannorum pertinaciam Neophytorum constantia superarit, nam cum persecutores non ignorarent, fideles fortunarum ac vitæ prodigos, suam Religionem non mutare; maluerunt pugnae consilia dimittere, quàm victoriam desperare.

In altera quoque regni Figem parte, tempestas etsi non atrocissima, Neophytos interurbauit. Xinamodono Dynasta, legis nostræ iuratus hostis multa mouere cæpit, quæ tamen vel Neophytorum in conseruanda religione renacitas elusit, vel Ethnicorum primorum huius regni beneuolentia mitigauit. In his excelluerunt Suquodono & Isafaydono, à quibus non solum nostri perhumanè in suis terris, inuito vel conuiuente Dynasta retinentur, sed etiam alijs fauoribus ac amoris argumentis in dies cohonestantur ornati.

Ex huius Isafaydono comitatu, vir nobilis est in paucis, idemq; constantiæ, in tuenda pietate, famâ Nobilior, quàm aliquot sibi fidei velitationibus

onibus victor comparauit. Eum solum ex huius familia Dynasta Xinamodono tentandum suscepit, per internuncium denuncians, vti legem eiuraret Christianam: verū ille sibi tam semper similis, quàm ex eius firmitate sperabatur. de quo vt scriberē (nam similes omitto quàm plurimos) adduxerunt me Parentum in hoc negotio con filia, quæ visa nō sunt omittenda. tamen enim essent omnes Ethnici, diuersissima tamē suaserunt. Fratres quippe ex superiorum præliorum victoria, coniectantes offensum Dynastam denuo tentare constantem animum, non tam spe victoriæ, quàm animo vindicandi dedecus ab eo resistente contractum, auctores ei sunt vel maximè, vt quam velit religionem animo retineat, sed externo quolibet signo Dynastæ furorem redimat, ac fortunas, familiam, vitamq; conseruet. Matris porrò, tametsi Dijs inanibus addictissimæ, insperata fuerunt consilia, qualia nec ab eiusdem cultus consorte meliora possent expectari. Hæc igitur in hunc modum filium scribitur allocuta Multorū sermonibus celebratur, te in tuenda Christiana religione antiquam tenere firmitatem, sed aiunt nonnulli id non tam priuatis vxoris tuæ cohortationibus, quàm proprijs firmitatis tuæ consilijs stabiliri. Ego vero si te noui, censeo prædicoque contrarium, satis certa, superiorum certaminum victoriam, à propria vires accepisse firmitate. Ne igitur incæptam, noua leuitate expungas

grauitatem, Dynastam modestè primùm si poteris exorabis, vt te tuo more viuere non prohibeat, si fecerit, tu omnino tibi constabis, Parentem tuum imitatus; qui Dynastam continua semper fide profecutus, à te nunc exigere videtur, ne religionem prodas, quæ mortales vinculo stringit arctiore. Ego quidem sectam Yenus profiteor, fratres tui alius aliam: tibi soli Religio placuit Christiana, qua quisque via salutem quærat, nihil attendas, tu quã iniuisti persequare. Et in hac quidem causa si tibi Dynasta mortem intenterit, ego quibus potero precibus vitam exorabo; si renuerit, siccis oculis obitam generosè mortem intuebor. Hac tam forti Matris Ethnicæ cohortatione, constantia creuit, & currentis cursus nouis calcaribus incitatus est.

Neptem suam Mariam nomine, quo euentu Dynasta tentauerit, operæpretium est enarrari. Illam rationibus, consilijs, Imperio sollicitauit, vti secum in religione consentiret. Verùm illa in hunc modum fortiter sanè respondit morte coniugis mei (erat enim vidua) qui Christi sacra secum extulit, nuper inspecta, tantum de illius æterna salute conceperam argumentũ, vt, si per Christi legem liceret, moræ impatientiam vitam abiectura fuerim. Legis meæ causa vitam seruare parata, tamen eandem, si tu necè mihi moliaris, prodigere nihil dubito, alacrius moritura, patientius victura. Terruit Patrum neptis

neptis constantia, & ubi spem victoriæ, ibi certamen quoque dimisit. Ea domum reuersa Patri Nostro inter cætera scribit in hunc modum. Dynastæ minus placet esse me Christianam, mortis inferendæ, vel fortunis priuandæ nonnullum est periculum, de me vt voluerit statuat Dominus; tu me solum in sacrificijs illi enixè commenda.

Alius miles ante biennium Christi sacra suscepserat, is de more precatorijs globulis accinctus incedebat, nec eos procella in Neophytos sæuiente dimittebat. Monitus est ab amicis, vt tantisper intuentium oculis eos subduceret, ne hac ratione Dynastam spernere diceretur. Ad hæc ita respondit: hæcenus apud omnes Religionis meæ in melius commutationem euulgauit, vereor, vt si id fecero, minus mihi videar constitisse; quicquid ex hac fidei causa in me procellæ depluerit, intrepidus excipiam, Deo sortem meam gratulatus. Idem commilitonem in hunc modum propè nutantem confirmauit, qui iussus ab turmæ, sub cuius vexillo militabat, Præfecto, Christum eiurare, frigidius respondit; ad deliberandum spatium postulato; simul ab commilitone consilium rogati is increpitum adegit ita respondero; vt Præfecto cum spe expugnandi exemerit etiam voluntatem oppugnandi. Huiusmodi plura, quæ legenti, similitudine fastidium, cogitanti tamen lætitiæ arbitror paritura.

Non possum tamen vt parentis ergâ filiam in retinenda fide studium prætermittam. vir honestus in fidei causa proscriptus pauperem vitam viuebat, ei vt subueniret, filiam Ethnico in matrimonium tradit, à quo cum audisset ad defectionem sollicitari, filiam domum reuocauit; nec adduci vnquam potuit, vt eam petenti genero restitueret, asserens se filiaë salutem cæteris præponere, quam ipse fortunarum ac patriæ iactura conseruaret: sed neque generi promissis, ab huiusmodi consilijs temperaturi, prius fidem habuit, quàm ipse publico ad id Chirographo suam fidem obligarit.

1610. Huius regni turbæ animum vnum non amplius tenuerunt: eo exacto, cum se multum remisissent, Isafay dono beneuolentiam nouæ sedis institutione cumulauit, Et vt Dynasta nuper Tyrannus, Patrem ad se visendum admitteret, impetrauit, quod & fecit, magnâ, coram aula suâ primoribus, beneuolentiæ demonstratione; nouæque sedis ædificium sua auctoritate confirmauit; quod ita erat instructum, vt simul ædes essent priuatæ, & in eo sacellum. Id Neophytorum liberalitate ita assurrexit, vt nemo ob tenuitatem voluerit eximi, quin salutem sua minuta conferret, & quibus nihil aliud supererat, operas suas ac laborem, mulieres etiam ac pueri, conferebant. Verum nunc
in pub.

in publico harum sedium statu, breuiter commemorato, peculiaria quædam virtutis exempla. è multis pauca seligamus.

1609. Neophytam Christianam Ethnicus scurra importunè laceſſebat, illa correpto fuſte impudentiam domo pellit, & pulſum frequenti lapidatione proſequitur, vna cum dedecore fugientem. Ea res vt fuit publica, magnam conciliauit legi noſtræ ſanctitatis opinionem. Mulier alia crudeli Patri prolem, quod filiam arbitraretur, maſturo eripuit, baptizauit, educauit, etiam Ethnico conſentiente, cum maſculū intellexit.

Haſaydono præſente dixerat, nescio quis Xaca, primarium Iaponum numen, oportuit legi Chriſtianæ ex Diametro aduerſari, in cuius ſcriptorum monumentis, tot de ſimili lege mala leguntur. Nihil mirum eſt ait Neophytus, nam ſerui dominis nullo non tempore ſoliti fuerunt obtreſtare. planè, ait Haſaydono, vereque dixiſti. neque enim apud Xacam, aut aliud vllū gentis noſtræ numen, ſalus inuenitur, quam certum eſt in Chriſti lege reperiri: eam ego, ſi per Dynaſtam liceret, dimiſſo Xaca libens profiterer. Sed in ſimili quoque pugna puer de Idolorum ſecta triumphauit, in æde ſacra nouum ex ære

campano tintinnabulum appensum vile-
batur, id eo loci nouum sermonibus ansam de-
dit, nam cum per eas forte dies insolita siccitas
fruges in discrimen adduxisset, miserum tintin-
nabulum in inuidiam vocatur: eius sono Deos
indigetes territos, ac fugatos, solitis regionem
destituisse præsidij, quibus puer ita respondit,
quod in miseris dijs ad imbres erit præsidium,
qui ne sonum quidem ferre potuerunt? Aque
ita mutum silentium pudori suffragatum victo-
riam in vnius pueri responso facilem reliquit.

Insignis fuit innocentis Neophyti, in reti-
nenda fide constantia, & animi salute, saluti cor-
poris præferenda, Neophytus quidam innocens
pro nocentibus, qui fuga pœnam legibus debi-
tam eluserant, comprehenditur, quem enim in-
nocentia tuetur, metus vix fatigat. Ad eum in
vinculis adeunt sacrificuli; & impunitatem, si
cum patrijs Dijs in gratiam redierit, spondent.
Verùm ille, malle se, dixit, breuem vitam cum
æterna, quàm longiorem cum illius iactura cõ-
mutare: iterum ac tertio laceffentes vno sem-
per à se responso reiecit. & is, in cuius manibus
sortes nostræ sunt, ac vitæ momenta, aperuit in-
nocentiam, iudices flexit, innoxium periculo ac
vinculis liberauit.

Diuinæ in Neophytos Prouidentix clarum
specimen est, quod subditur. In ea de qua dictū,
legis Christianæ persecutione, ædes Neophyto-
rum

rum diruta est, tamen si id edicta Tyranni minime imperassent: eam rem Neophyti tanto sensu doloris exceperunt, ut quoniam è tyronibus constabat pusillus ille grex, propè desperarent, se in hac temporum iniquitate acceptam legem posse retinere: nutabant propè omnes, & Diuinæ Prouidentia nondum periti, rem humano pede metiebantur. Audiit ædem dirutam Neophytis nihil querentibus Suchedono, alter ex ijs regni primoribus, quibus licet Ethnicis dominus utitur, uti huius regni Christiana res his velut columnis innitatur, ergo negotium ipse suscepit, & intrepide Dynastam ipso facto Christianos insequentem eo adducit, ut publico diplomate ædem refici, & aream ædibus iussit designari: Ea res Neophytos supra quam credi possit, in spem erexit, Ethnicos verò monuit, res nostras in Numinis esse tutela, cuius secreta vi, à Tyrannis etiam ædes sacrae construuntur. vulgo dicebant, in hac rerum varietate, res Christianas præter spem emicuisse, consiliaque sua in vanum recidisse.

1610. Quidam cum vniuersa familia Christi fidem & sacra susceperat; vix trimestre spatium abierat, cum eum Dominus probandum suscepit: nam illi filiorum alter, è variolis puerili morbo periclitabatur: ad eum extemplo Ethnici propinqui ac vicini concurrunt, nullus

F s quippe

quippe eo in vico Neophytus morabatur; sur-
 dent vti admissis deprecatoribus Ethnicos ri-
 tus pro filij salute adhibeat, ex omnibus vna
 maximè socrus vrgebat, Anus importuna mire-
 que idolis addicta, quin eum in finem ipsa cer-
 rum sacrificulorum genus suggerebat, qui se
 peculiari dæmonis obsequio deuouerunt (Iama-
 boxi vocant indigenæ) verùm semper ille sibi
 constitit, ac cæteris vni cum tori consorte resti-
 tit, nec vllò vnquam tempore spem suavoribus
 fecit quicquam persuadendi: quam ob rem vi-
 cini omnes spreta sua consilia indignati, palam
 aduersabantur, quo cum Neophytus, vt & in-
 grauescente filij ægritudine non parum angere-
 tur, tamen fortiter ad extremum ita respondit,
 se, vxorem, ac filios esse Christianos, ex eoque
 certo scire, si ex hac ægritudine decederet eum
 in cælestia gaudia protinus admittendum: non-
 dum enim erat ætas obnoxia crimini, ideo se
 & eorum consilia, & Ethnica remedia hacten-
 nus repudiasse; cæterum omnia se Diuinæ ex
 animo permittere voluntati. tandem pueru-
 lus moritur, eoque conscendit quo sua eum
 innocentia liberis alis euehebat: Neophytus
 prælij victor filij se morte solabatur, & vici-
 ni cum eo in gratiam redière; socrus ipsa
 post Nepotis obitum, idolis repudiatis etiam
 Christiana sacra suscepit: nam cum illa ad-
 uerte-

uerteret vtrumque parentem filij sui mortem
 ita tulisse pacatè, vt potius lætari viderentur,
 nihil dubitauit, quin vis in hac lege reperire-
 tur, quæ naturam superaret. Aduenit non
 ita multo post sacerdos noster, ex itinere Neo-
 phytos interuifens: illa igitur recenti casu con-
 cussa, imaginem, aram, omnemque sacelli ap-
 paratum, vt vidit, mirata est. omnia ab idolo-
 rum fanis tanto interuallo distare: optauit
 etiam interesse Missæ sacrificio, quod etiam
 die insequenti clam inscijs omnibus, nescio
 quo ex loco est affecuta. obstupuit etiam ma-
 gis ac tum primum fassa est, Generum ac fi-
 liam non immerito ita mordicus suum reti-
 nuisse institutum, se quoque velle in eandem
 sacrorum communionem admitti: ergo cate-
 chisticis imbuta concionibus, in Baptismo,
 quæ coluerat, monstra eiurauit. Omitti non
 debet, quod narrabat, cum Catechumena fidei
 nostræ mysterijs institueretur. Dicebat se
 sex annos in somnis vidisse iuuenem in
 cruce positum, cui astabat vir eo habitu
 quo sacerdotes nostri induuntur, à quo
 salutiferæ signum erucis efformare, & ora-
 tionem quandam (angelica erat salutatio)
 recitare didicerat, quam quidem precandi
 formulam constabat etiam excusso so-
 mno aliquo tempore memoria tenuisse:

Hoc

Hoc visum non illa solum narrabat, sed vicini etiam nonnulli, qui ex ea Ethnica idem audierant, eo ipso tempore, quo sibi contigisse narrabat. Ergo & veritate conuicta, & viso confirmata, ex animo Christi sacra suscepit; eademque ut susciperet marito suo persuasit.

Quam oportunis auxilijs Deus suos tueatur, hoc arbitror euentu comprobatum. In domo Neophyti, tres pueri vno lectulo dormiebant: ex ijs duo Christianis erant sacris initiati, patris familias filij, tertius erat Ethnici familiaris filius: hunc alij duo pueruli, hospitij iure, medium in lectulo collocarunt: ipsi ex utroque latere quiescebant: inter quiescendum accidit casus admirabilis. vi magnorum imbrium auulsus est ex impendente rupe scopulus, ille in domus columnam ruens impegit, eamque diffregit, fragmenta in lectulum diffilierunt, & è tribus medium Ethnici filium, illaeso utroque Neophyto, attriuerunt: ad strepitum parentes accurrere, compertoque vnus interitu Ethnici quidem eiulabant: Neophyti vero tamen de amici dolebant infortunio, de suorum tamen sospitate lætabantur, Deoque gratias referebant, vni eius tutelæ incolumitatem adscribentes, porro Ethnici, demortui parentes, amissi filij dolore amentes, Neophytum criminari ceperunt, quasi suis carminibus, hoc à suis in alienam prolem infortunium deriuasset. Contendebant

igitur

igitur è Iaponum consuetudine, quæ alium, qui alteri, quomodolibet causa mortis fuit, ad mortem omnino deposcit; alterum saltem filiorum sibi ad necem tradendum, vt is vna cū filio suo interiret. Tuebantur se Neophyti sua innocentia, sed innocentiam multitudo superabat. Dynasta igitur, tametsi Ethnicus, appellatur: is de causa & casu certior factus ridere cæpit stolidam & iniquam Ethnicorum postulationem, Neophytosque à culpa, & quod sequitur, à pæna immunes pronunciauit, quare bis liberi è præfenti periculo gratias duplicarunt: Ethnici vero in meridiana luce cæci ne hanc quidem Diuinæ protectionis manum agnouerunt.

1611. Piæ cuiusdam virginis ad meliorem vitam transitus superioris infortunij luctum recreabit: ea aÑos vnde viginti nata viuebat apud sororem suam tanta vitæ integritate, vt nihil in eius moribus, quod non esset castum ac pium notaretur: nullus in ea ætate de connubio sermo, nullum illius desiderium; cuius etiam rei causa soror ipsa, quæ collocatam cupiebat, sæpius cum virgine amicè litigabat: illa verò, quæ domini sunt, curans, Deiparam virginem peculiari studio colebat, quotidie solemne illi eræ precatorium rosarium decurrere, solitudinis ac silentij erat peramica, patientiam egregie retinebat; denique vt vno verbo omnia complectar

vicinis

vicinis omnibus viuum erat virtutis exemplar: noluit eam Dominus diutius esse superstitem, sed è Iaponensi etiam viridario, quos plantauerat virginittatis flosculos, in ipso ætatis flore decerpfit; narrabat pia virgo, quinta quadam feria, sub noctem duos in candida sibi veste apparuisse, quos illa parentes suos, iam vita functos esse arbitrabatur, & sanè illi sanctè actam vitam Christiana morte clausurant: ij puellam ad se inuitabant, dicentes: Huc ad nos veni, Huc ad nos veni. Hoc viso nihil turbata, sed potius affecta gaudio, omnino persuasit sibi esse moriendum. Ergo posttridie accitæ sorori visum narrat: ait cupere sese ad imminentem sibi exitum strenuè comparare: sacerdotem igitur nostrum accerferet. mira res fuit: cum enim prius bellè haberet, vna cum viso nocturno, ægritudinis initia persenserat; soror verò medicum non sacerdotem accerfit, cui pia virgo, abi (inquit) in hac ægritudine medico nihil est opus, omnino enim est mihi moriendum: Cum igitur instaret, vt Pater acciretur, à sorore tandem euocatus aduenit: ac tametsi ab æde sacra non procul habitaret, eam tamen sacerdos noster minimè nouerat solitudinis apprime studiosam. Expiata est igitur magno Patris solatio, qui eius innocentiam admiratus, facilè intellexit Diuinum in ea rapienda consilium, ne malitia mutaret intellectū.

Hoc

Hoc in Sabbathum inciderat, & die non longius insequenti in cælum, vti speramus, sub auro-ram, quo erat euocata, concessit, non sine omnium admiratione, qui ex ægritudine minime lethali, nihil simile verebantur: magno apparatu funus eius à Patre procuratum est, conuenientibus Neophytis vniuersis: laudata enim virtus crescit & in cæteros serpit imitando.

Non absimilis fuit exitus nonagenarij cuiusdam senis. Is in Insula quadam vitam agebat homine dignam Christiano, cum igitur ex ætate, & senili qua correptus fuerat ægritudine, iam intelligeret, extremum sibi diem aduenisse, cæteris comparatis, vna reangebatur: feretrum sibi diu ante coëmerat, vestes in egenos distribuendas, in funere parari iusserat, certam pecuniæ summam ad sacrificia seposuerat, aliaque fecerat omnia, quæ illi ad comparationem opportunam occurrissent: sed præcipuum illi deerat ex sacerdotis absentia pænitentiae sacramentum: neque hoc bono seni, qui cætera compararat, Diuina voluit benignitas deesse: cum enim ad extrema propè deuenisset, è nostris duo qui eam oram interuisebant, ad Insulam appulerunt: quod vbi senex audiuit, non secus exultauit, ac si duos Angelos aduenisse nunciaretur. Ergo accessit is peccata deposuit tanto animi exul-

exul-

exultantis iubilo, nullum vt finem faceret Deo
 gratulandi ob missos ad se hoc maximè tempo-
 re sacerdotes. Non ita multo post quàm peccata
 confitendo deleuerat, filium accersens: iussit
 Patribus renunciare, hac sibi nocte moriendū:
 rogare se vt ad funus suum Christianè curan-
 dum, vnus aliquis rei Christianæ administer, qui
 socios comitabatur, ad se mitteretur. Extinctus
 est bonus senex ea ipsa, qua prædixerat nocte,
 magna vel sua pace, vel spe salutis extemplo cō-
 secuta: eius funus insolito ijs in locis apparatu
 curatum, eumque omnes bis felicem prædica-
 bant, & sanctè obita morte, & funeris maiestate.
 Alteri etiam seni Dæmon suorum ministrorū
 opera infelicem exitum frustra procurauit. Is
 erat Neophytus rudis, & aliam precem nouerat
 nullam præter sacratissima I E S V ac M A R I A E
 nomina, quæ tamē frequenter in ore habebat;
 corripuit eum morbus, & morbo importunio-
 res Ethnici propinqui, instabant, vti à Christo
 deficeret, & ad idola reuerteretur. verū ille
 prudentius, quàm ab eo sperari poterat, ita re-
 spondit: agnosco me frigidè nimis Christi sacra
 coluisse, parumque scire de rebus Diuinis, sed
 velim tamen intelligant omnes me, tamen si sci-
 rem æternis ignibus, à Deo iustè addicendum,
 non tamen Christi sacra deserturum: malo enim
 me inferni pænis Christianum torqueri, quàm
 cæli gaudijs, si fieri posset, Ethnicum perfrui. ne-
 mo igitur

mo igitur me ad defectionem deinde sollicitet, cum enim Baptismi salutarem aquam exciperem, Patri cuidam Nicolao, è societate I E S V sponendi, me nunquam à Christi fide recessurum: Hanc ergo promissionem nullo vnquam tempore violabo: vnum dumtaxat cupio dari mihi tempus, ante actæ vitæ crimina, apud vnū aliquem è socijs deponendi: rescivit de senis victoria votisque vnus è nostris sacerdotibus, ad eum accurrit, expiauit, animauit, & ad sanctè moriendum comparauit; quod ille intra paucos dies est felicissimè consecutus. Alia plura congererem, si annales, & non ex annalibus commentarium compingerem: sed hæc è pluribus quædam sint satis: ex vngue qui volet leonem metiatur.

De Collegio & Seminario Arimensi.

CAPVT VIII.

ARimensis ditionis caput, Arima, duas habet nostrorū sedes, Collegium & alumnorum Seminarium: In vtraque hoc triennio è nostris minimū duodecim; summū viginti vixerunt, ex quibus nunquam pauciores septem, nec plures tredecim fuere sacerdotes. In Collegio aut perpetuæ, aut temporariæ prælectiones

G

Etiones